

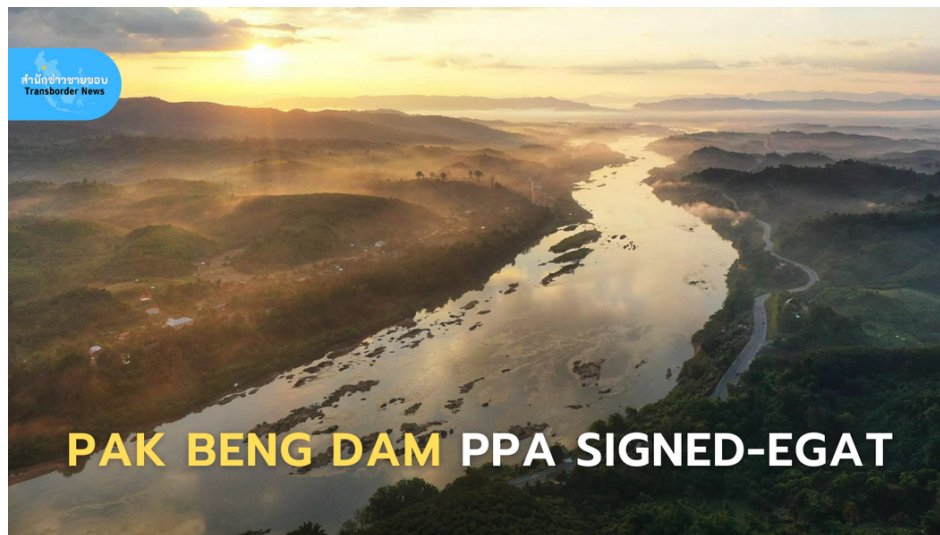
EGAT* Bí mật ký thỏa thuận mua điện của đập PAK BENG

(EGAT secretly signed Pak Beng dam's Power Purchase Agreement)

Transborder News – Bình Yên Đông lược dịch

19 September 2023

* the Electricity Generating Authority of Thailand (EGAT)

Những lo ngại của NHRCT, xã hội dân sự và giới chức hành chính địa phương bị bỏ qua. Lưu ý chánh quyền đã thất bại trong việc bảo vệ dân làng.

Vào ngày 15 tháng 9 năm 2023, tại phòng họp của huyện Chiang Khong, Chiang Rai, một phiên họp đã được tổ chức để thảo luận tin tức về dự án thủy điện Pak Beng, được chủ tọa bởi Ủy viên Nhân Quyền Quốc gia Sayamon Kraiyoongwong. Được tham dự bởi các cơ quan có quan tâm gồm có Nha Hiệp ước và Pháp lý Sự vụ, Bộ Ngoại giao, Cơ quan Phát Điện Thái Lan (EGAT), Nha Thủy lợi cùng Văn phòng Ủy ban Mekong Quốc gia Thái, Liên hiệp Giám sát Trách nhiệm Ngoài lãnh thổ (ETOs Watch), Chiang Rai ISOC, Viên chức Trưởng huyện Chiang Khong và lãnh đạo địa phương và giới chức hành chính trong các huyện Chiang Khong và Wiang Kaen.

Đại diện của nhiều cơ quan khác nhau đã trình bày tin tức liên quan đến ảnh hưởng tiềm tàng theo sau việc xây cất đập trong khi dân làng và các CSOs bày tỏ lo ngại về những ảnh hưởng khác nhau không biết trước là Thỏa thuận Mua Điện (PPA) của đập Pak Beng đã được ký kết. Đại diện của EGAT nói vào cuối phiên họp rằng PPA cho Pak Beng HPP (nhà máy thủy điện) đã được ký kết ngày 13 tháng 9 năm 2023 có thời hạn 29 năm với việc bán điện bắt đầu vào năm 2033 với giá 2,70 baht mỗi đơn vị. Đập Pak Beng, Pak Lay, và Luang Prabang là 3 dự án đập mới nhất trong Mekong với các PPAs được ký kết mặc dù phải trải qua những đòi hỏi môi trường mạnh hơn đập Xayaburi.

Đại diện của EGAT nói rằng PPA của đập Pak Beng có một đòi hỏi then chốt khác với đập Xayaburi gồm có các biện pháp giảm nhẹ xuyên biên giới và một ngân khoản chữa trị không có trong dự án đập Xayaburi. Ngân khoản chữa trị cho đập Pak Beng trị giá 45 triệu baht mỗi năm trong khi đập Luang Prabang có trị giá 73 triệu baht một năm. Trần của ngân quỹ sẽ được nâng lên mỗi 5 năm và nó là nhiệm vụ của các nhà phát triển đập để thực hiện một nghiên cứu thích hợp trước khi bắt đầu xây cất. Nó cũng được đòi hỏi trong hợp đồng để tiết lộ tin tức môi trường.

Khi được biết rằng PPA của đập Pak Beng đã được ký kết, mọi người trong phiên họp lấy làm buồn vì nhiều người đã bày tỏ lo ngại của họ đã bị bỏ qua hoàn toàn.

Cô Pianporn Deetes, Giám đốc Liên lạc Khu vực của Chương trình Đông Nam Á (ĐNA) của International Rivers (Sông ngòi Quốc tế), nói rằng PPA được ký kết chỉ một vài ngày trước. Nó cho thấy làm thế nào những lời than phiền và các thỉnh nguyện thư được gửi đến các cơ quan công quyền để yêu cầu minh bạch và trách nhiệm đối với sông Mekong và người dân ở Thái Lan đã rơi vào lỗ tai điếc. Việc dư thừa điện ở mức $\frac{1}{2}$ công suất của mình trong một số tháng nhất định khiến cho người dân Thái phải trả tiền điện mắc hơn. Đập này không cần thiết cho người dân Thái, trong khi nó có thể làm giàu cho một số người.

Cô Sayamon của NHRCT nói rằng sau khi nhận được lời than phiền từ Nhóm Rak Chiang Khong, cô đã kêu gọi một phiên họp để lấy tin tức để phòng ngừa bất cứ vấn đề nào. NHRCT đặt tầm quan trọng của tham vấn và lắng nghe quần chúng mặc dù đầu tư ban đầu đến từ một công ty Trung Hoa sau đó tìm cách đầu tư thêm từ một công ty Thái để bán điện cho EGAT. NHRCT có thể điều tra vấn đề dựa trên các nguyên tắc doanh thương và nhân quyền mặc dù NHRCT không thể thực hiện yêu cầu ngoài Vương quốc Thái Lan. Nó đã đánh giá ảnh hưởng sức khỏe và nêu lên lo ngại nếu có. Bất cứ vấn đề nào liên quan đến quyền của chính phủ, NHRCT sẽ chú ý đến chúng.

Cô Sayamon nói rằng hôm qua cô nói chuyện với dân làng và được thông tin về việc tràn bờ của các phụ lưu trong khi mưa lớn và khi đập Jinghong (Cảnh Hồng) xả nước. Chúng ta cần xài tiền công cộng để cung cấp bồi thường. Làm thế nào chúng ta có thể giải quyết vấn đề? Các kế hoạch đáp ứng của chúng ta ra sao? Chúng ta đã nhận than phiền từ khi dự án đập trải qua tham vấn như một phần của tiến trình PNPCA. Nhóm 3 của NHRCT đã duyệt xét những vấn đề liên quan đến sự tham gia của quần chúng. Vì vụ này được nộp ở Tòa án Hành chánh, việc điều tra của chúng tôi ngừng lại. Rồi NHRCT xem xét ảnh hưởng liên quan đến sự dao động của nước dôi và những ảnh hưởng khác trên lãnh thổ Thái. Chúng tôi cũng lo ngại về việc Thái Lan phải có những biện pháp để ngăn ngừa bất cứ ảnh hưởng nào. Chúng tôi đã yêu cầu Văn phòng Ủy ban Mekong Quốc gia Thái trả lời 8 lo ngại của chúng tôi sau tiến trình PNPCA và hỏi về bất cứ biện pháp để giải quyết các vấn đề. Chúng tôi đã yêu cầu nội các áp dụng các nguyên tắc doanh thương và nhân quyền (BHR) khi duyệt xét việc mua điện.

Ông Niwat Roikaew, cũng được gọi là “Thầy Tee”, Chủ tịch của Nhóm Rak Chiang Khong, nói rằng đập Pak Beng nằm không xa Thái Lan. Chúng tôi đã thấy làm thế nào sông Mekong ảnh hưởng đến thời tiết [thủy học] qua nhiều ảnh hưởng nghiêm trọng gồm có mất khối lượng, dòng nước trái mùa. Sự biến mất của phù sa, v.v., và mỗi vấn đề như thế đã lặp lại mỗi năm. Một nỗ lực đã được thực hiện từ năm 2016 để yêu cầu tham vấn quần chúng cho đập Pak Beng. Dân làng nói rõ rằng họ vô cùng lo ngại về vấn đề dao động của nước dôi vì nó làm thiệt hại vùng nông nghiệp của họ, không chỉ trong sông Mekong, mà còn trong các phụ lưu tràn bờ. Đập Pak Beng ảnh hưởng toàn thể quốc gia và ranh giới của nó cũng như nơi người dân có thể sử dụng. Pha Dai, một địa điểm du lịch và tinh thần, sẽ bị ngập đến chiều cao 340 m trên mặt biển. Đập Pak Beng sẽ làm ngập vĩnh viễn Kaeng Pha Dai.

Hat Pha Don khá quan trọng đối với huyện Chiang Khong là một địa điểm du lịch trong mùa khô để giúp tạo thu nhập cho những người buôn bán ở địa phương. Cũng sẽ có ảnh hưởng đối với Kai hay rong Mekong, là nguồn thu nhập chánh cho người dân Chiang Khong. Trong 3 tháng, mỗi người có thể kiếm được khoảng 8.000-9.000 baht nếu nước đứng. Nhưng nếu sông Mekong biến thành hồ chứa nước, Kai không thể lớn trong một môi trường như thế và sẽ trở thành tuyệt chủng. Những ghềnh thác thường xuất hiện trong mùa khô sẽ không còn nữa. Chim di cư sẽ không còn nơi để đẻ trứng. Tôi vừa đi đến Kaeng Chong Sai và biết rằng Mekong ở chiều cao 340 m trên mặt nước biển sẽ gây ra ngập lụt.

“Không có đủ tin tức về đập Pak Beng để mô tả những thiệt hại mà nó sẽ gây ra cho sông Mekong, dân làng và quốc gia. Từ nhiều năm nay, dân làng và quần chúng đã nêu ra những lý do khác nhau để yêu cầu tiến trình được thực hiện dựa trên dữ kiện và sự kiện. Nay, chúng ta vừa được biết rằng PPA đã được ký chỉ 3 ngày trước mà không cho chúng tôi biết lý do hay tin tức nào. Họ chỉ nghĩ đến tiền. Tôi rất thất vọng vì chánh quyền đã không thi hành nhiệm vụ bảo vệ người dân của họ,” Niwat nói.

Cô Phairin Saosai, một đại diện của Hệ thống Người dân Thái từ Tám Tỉnh nói rằng câu hỏi là tại sao Thái Lan cần mua điện từ đập Pak Beng? Dân làng đã gửi một bức thư để theo dõi tình hình và nêu lo ngại của họ liên tiếp. Họ cũng than phiền với Ủy ban Thường trực Quốc hội để yêu cầu điều tra và hoãn lại việc ký PPA vì họ cảm thấy rằng có sự vội vàng sau khi một công ty

Thái đã trở thành nhà đồng đầu tư trong dự án. Sau đó, Ủy ban Phát triển Kinh tế của Quốc hội đã yêu cầu bản thảo của PPA, nhưng tin tức không được tiết lộ cho họ. Nó rành rành không công bằng cho người dân Thái như là người mua phải gánh nặng từ việc đầu tư và các ảnh hưởng khác.

Ông Montree Chantawong của Nhóm sông Mekong nói rằng chiều cao của hồ chứa nước của đập Pak Beng được đặt ở 340 m trên mặt biển, nhưng những đường cho thấy ngập lụt không có trong bản đồ. Nó không cho thấy chảy tràn vào các phụ lưu. Nghiên cứu của MRC cho thấy mực nước dội chảy tràn vào Kaeng Pha Dai có thể cao đến 350 m trên mặt biển. Như một đường ranh giới, sông Mekong có tác dụng như một lòng lạch nước sâu và những cây thước nước được trồng bởi Nha Thủy lợi đều bị chìm xuống nước. Những đường ranh giới sẽ nghiêng về phía Thái Lan? Đây là một lo ngại dễ hiểu. Không có các thước nước trên các phụ lưu của sông Ngao, nhưng có lẽ, nước sẽ làm ngập chúng.

Tiến sĩ (TS) Winai Wangpimool, Kỹ sư của Nha Thủy lợi và TNMC, thảo luận về dự án đập Pak Beng kéo dài dọc theo 96 km sông ở biên giới Thái-Lào và đã qua tiến trình PNPCA trong khi đập Sanakham đang ở trong tiến trình. Một vấn đề quan trọng gây lo ngại cho đường biên giới vì dự án sẽ gây sạt lở lòng lạch ở chiều cao 340 m trên mặt biển, dung tích đầy để chạy 16 máy phát điện để sản xuất 912 MW và chiều dài của nhà máy là 410 m. Lao PDR đã trả lời những lo ngại của MRC qua Tờ Trả lời và nhiều ý kiến được cung cấp bởi các cơ quan có quan tâm. Ý

kiến từ chánh phủ Lào đã được gửi cho các quốc gia thành viên bởi MRC 4 lần. Những lo ngại được bao gồm trong Phúc trình Duyệt xét Kỹ thuật được soạn bởi các chuyên viên. Cơ quan của chúng tôi đã theo dõi tình hình và tiếp tục gửi thư để yêu cầu tin tức về JAP. Từ những câu trả lời chúng tôi nhận được, không có tiến bộ trong dự án. Một yêu cầu cũng được gửi cho dự án đập Luang Prabang, vì TNMC yêu cầu về tất cả các dự án đập.

“Ảnh hưởng tiềm tàng đối với Thái Lan gồm có nước dội, ảnh hưởng đến thủy sản và đường cá đi, phù sa. Có khuyến cáo về những biện pháp giảm nhẹ và hệ thống theo dõi, các biện pháp chữa trị, v.v. DWR đã đưa ra những biện pháp hay kế hoạch để giảm nhẹ ảnh hưởng xuyên biên giới. Việc khảo sát vùng dễ bị ngập bởi đập Pak Beng đã được thực hiện bởi DWR trong năm 2019 với việc thiết lập các thước nước, chuẩn bị cho việc xây cất trạm theo dõi mực nước trong huyện Wiang Kaen sẽ đo mực nước mỗi 15 phút. Một nỗ lực đang được thực hiện để lấy tin tức liên quan đến việc xây cất đập,” TS Winai nói.

Trong khi đó, Viên chức Trưởng của huyện Chiang Khong nói rằng khi nhận được cảnh báo, chúng tôi có thể công nhận chúng một cách đơn giản, nhưng không thể làm bất cứ điều gì khác. Chúng tôi có thể nhìn vào dữ kiện, nhưng không thể giải quyết ảnh hưởng. Chúng tôi chỉ có thể công nhận và chuyển đến các làng để chia sẻ tin tức ngay lập tức qua Line chat để thông tin cho người dân biết nước sẽ lên hay xuống. Chỉ có thể.

Một đại diện của Nha Hiệp ước và Pháp lý Sự vụ, Bộ Ngoại giao, nói rằng vấn đề về các đường ranh giới có thể có trong các hiệp ước biên giới Thái-Lào. Đất ở Kaeng Pha Dai được đo đạc từ sông Mekong dọc theo lưu vực theo hiệp ước của Pháp về đường ranh giới của sông Mekong 1926. Nó được dựa trên lòng lạch nước sâu, ngoại trừ 42 cồn ở Chiang Rai từ Sob Ruak đến Kaeng Pha Dai. Hiệp ước được làm giữa Xiêm và Pháp. Có sự tham vấn giữa Thái Lan và Lào trong năm 1996 để thiết lập Ủy ban Biên giới Hỗn hợp Thái Lan-Lào (JBC). Hiện nay, 96% của đường ranh giới đã được dàn xếp với việc cắm mốc biên giới, ngoại trừ 4% ở Kaeng Pha Dai.

“Về những câu hỏi từ những người tham dự khi nào đập Pak Beng sẽ mang thay đổi đến sông Mekong ở Lao PDR và nó sẽ ảnh hưởng đường biên giới? Câu trả lời của tôi là nó sẽ ảnh hưởng việc khảo sát và cắm mốc biên giới của nhóm. Nước dội sẽ ảnh hưởng đường ranh giới trên

đất, mặc dù nó có thể ảnh hưởng đến những cuộc thương thảo về đường ranh giới trong sông Mekong dọc theo lòng lạch nước sâu. Việc xây cất đập chắc chắn sẽ ảnh hưởng đến lòng lạch nước sâu và các cồn giữa Thái Lan và Lào. Nha có nhiệm vụ thực hiện những thương thảo dựa trên căn bản pháp lý. Chúng tôi theo dõi ảnh hưởng đối với đường biên giới, xem xét các luật lệ và duyệt xét điều tra kỹ thuật để xem nếu có bất cứ ảnh hưởng tiềm tàng nào. Rồi, chúng tôi chuyển dữ kiện đến Nha Khảo sát Hoàng gia Thái và Nha Công Chánh và Quy hoạch Đô thị và Quốc gia để đánh giá nếu có bất cứ ảnh hưởng.”

Một đại diện của Văn phòng Quy hoạch Thủy lợi và Chánh sách Môi trường (ONEP) nói rằng chúng tôi cần mua thủy điện từ quốc gia láng giềng của chúng ta vì nó là năng lượng sạch. Nó giúp Thái Lan thực hiện mục tiêu làm giảm phóng thích GHG. Việc mua điện giữa Thái Lan và Lào được kiểm soát bởi một MoU và một tiểu ban để phối hợp việc hợp tác giữa Thái Lan và các quốc gia láng giềng và bảo đảm việc tuân thủ dự án. Dự án được đề nghị với chúng tôi phải gồm có một công ty Thái và phải hiến một giá khá khá. Phải có những biện pháp để giảm nhẹ ảnh hưởng môi trường và xã hội. Thuế quan của MoU đòi hỏi rằng các nhà phát triển dự án phải chịu trách nhiệm chữa trị gồm có ảnh hưởng xuyên biên giới. Giá của điện được mua sẽ cố định trong suốt thời hạn của hợp đồng. Đập Pak Beng đã đi qua toàn bộ tiến trình ở Lào và đạt tất cả đòi hỏi. Rồi, PPA được soạn và ký bởi EGAT.